

## بررسی پتانسیل جوانه زنی بذر ژنوتیپ های غله جدید تریتی پایرم در مقایسه با گندم دوروم و تریتی کاله تحت سطوح مختلف تنش شوری

فاطمه رازقی جهرمی

استادیار گروه مهندسی تولید و ژنتیک گیاهی دانشکده کشاورزی دانشگاه جهرم

محمد اسماعیل پور

استادیار گروه مهندسی تولید و ژنتیک گیاهی دانشکده کشاورزی دانشگاه جهرم

حسین شاهسوند حسنی

دانشیار گروه زراعت و اصلاح نباتات دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز

### چکیده

شوری اراضی زراعی، تولید پایدار و امنیت غذایی بسیاری از کشورها از جمله ایران را با چالش جدی مواجه کرده است. لذا شناسایی و اصلاح ژنوتیپ‌های جدید گیاهی که بتوانند در اراضی شور استقرار یافته و عملکرد اقتصادی قابل قبولی تولید نمایند حائز اهمیت است. هدف از پژوهش حاضر ارزیابی صفات مربوط به جوانه زنی بذر لاین های مختلف تریتی پایروم (یک غله آمفی پلوئید جدید) در مقایسه با گندم دوروم و تریتی کاله تحت سطوح مختلف تنش شوری بود. آزمایشی بصورت فاکتوریل در قالب طرح کاملاً تصادفی و در سه تکرار اجرا شد. صفات سرعت جوانه زنی، در صد جوانه زنی، طول ریشه چه، تعداد ریشه چه و وزن خشک و تر ریشه چه مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد که در همه صفات مورد بررسی، ژنوتیپ‌های تریتی پایرم در سطوح مختلف تنش شوری از گندم دوروم و تریتی کاله برتر بودند. در بین لاین های مورد مطالعه، دو نسل F5 و F6 لاین ترکیبی  $(Ka/b \times cr/b)$  دارای حداکثر تعداد، طول، وزن خشک و وزن تر ریشه چه بودند که بیانگر توانایی این لاین ها در توسعه سریع حجم و طول ریشه جهت جذب بهتر آب در شرایط شور است. لاین  $ST/b$  نیز سرعت جوانه زنی و درصد جوانه زنی بالاتری نسبت به سایر لاین ها در سطوح مختلف تنش شوری داشت که احتمالاً ناشی از فعالیت بالای آنزیمی در بذر این لاین است. بر اساس نتایج این پژوهش تریتی پایروم پتانسیل بالا و امید بخشی برای تحمل به شوری در مرحله جوانه زنی دارد و این گیاه می تواند در اراضی شور که گندم دوروم و تریتی کاله قادر به استقرار نیستند به خوبی جوانه زده و مستقر شود. با تداوم برنامه های به نژادی و همچنین توسعه کشت این گیاه در اراضی شور می توان بهره وری از اراضی شور را در جهت تضمین امنیت غذایی کشور افزایش داد.

**واژگان کلیدی:** تریتی پایرم، آمفی پلوئید مصنوعی، مقاومت به تنش شوری، سرعت و درصد جوانه زنی.